

Gulyás Buda

operatőr (Budapest, 1949. július 3.)

1949-ben születtem.

1979-ben kaptam diplomát a Színház- és Filmművészeti Főiskolán.

1971-től 1991-ig a Magyar Televízióban dolgoztam, először mint kameraman, később mint vezető operatőr.

Filmjeim: *Klapka-légió, Macbeth, Öld meg a másik kettőt, Hamis a baba, Linda, Angyalbőrben, A három testőr Afrikában, Csak szex és más semmi, Kaméleon, Szabadság, szerelem.*

Gulyás Buda

Maracskó Gabriella

festő- és grafikusművész (Budapest, 1949. július 3.)

Nézni és hallgatni...

Alakok, helyzetek, viszonyok, érzelmek kusza szálainak, vonalainak nehezen kibogozható hálójátán át sejlik fel vagy tűnik el egy-egy elillanó kép, melyhez a szemlélő gondolatainak, érzéseinek fonalai is hozzászövődhetnek.

Nem hittem volna, hogy számomra ilyen sok idő adatik. Próbálkozásaim tanulság és példaszerűség nélküliek, tekintettel a letűnt századra és az elkövetkezendőkre is.

Maracskó Gabriella

Dunai Tamás

színművész (Mohács, 1949. július 10.)

A hetven egyrészt sok, mert nem tudom, hogy hogyan lehet egy életet hetven sorba sűríteni, másrészt kevés, mert az ember (mint Bartók Béla) mindig „tele bőrrönddel” megy el. Még annyi mindent szeretnék. Az eddigiokról csak töredékekben tudok beszélni. „Kék, piros, sárga, / összekent képeket láttam álmaimban / és úgy éreztem, ez a rend” – írja József Attila az *Eszméletben*.

Az első kép csak képzeletemben, elmesélésből: 1949. július 10-én, vasárnap délután három óra körül Mohácson három copfos, röpködő szoknyás kislány (a nővéreim) rohannak a mi utcánkból a nagymama utcájába, boldogan sikítva, kiabálva: „Fiúú! Fiúú!” Rengeteg szeretetet kaptam, azóta csak visszaadok.

Második kép: ennek a nagymamának az udvarán egy papírcsákóval a fejemen fotóztak le, rövidnadrágban, kezemben a ki tudja, hányadik Verne-vagy May Károly-könyvvel.

Aztán édesanyám keze, hófúvásban megyünk a templomba, szorítom, csukva a szemem, de tudom, hogy jó fele megyünk.

Pár évvel később megkérdezi tőlem: „Mi akarsz lenni, kisfiam?” „Mindegy, Anya, csak változatos legyen.” Hát igen.

Az első, harminckét basszusos tangóharmonikám, amelyen buzgón tanulom az akkori slágert: „Ahogy lesz, úgy lesz...”

A teherautók bógó motorja, amint megpróbálják letépni a vörös csillagot a szovjet hősök emlékművéről, amely előtt pedig első nyilvános szereplésként versben dicsőítettem a felszabadulást. Féltem, fogtam apám kezét. Ez a kéz adta először a kezembe a klarinétot, amellyel egy nem sokkal későbbi május elsején már ki is vonultam zenés ébresztőt fújva a dolgozó népek.

Nyolcadikos koromban elvesztettem édesanyámat. Fekete pulóverben jártam egész évben, sírni nem tudtam. Eszter nővérem íratott be a gimnáziumba, francia szakra.

Négy év alatt hat év zeneiskolai anyagát faltam föl, közben szavalóversenyek, kedves tanárim, Ica néni, Pista bácsi. Keszthely, Helikon, országos első hely.

Felvételi Szegedre, orosz–francia szakra; az orosz nem sikerült, másnap a magyar igen.

Tizenegy hónap katonaság, fegyelem, erősödés; közben, amikor csak lehet, zene, irodalom. Aztán a szegedi egyetem, Paál István legendás csapata, előadás után (*Az óriáscsecsemő*) kezdet fogtunk Déry Tiborral, Illyés Gyulával, Lukács Györggyel. Majd a *Ki mit tud?*, ahol újságpapírral megdobjuk (az amatőr színpad törvényeit tiszteletben tartva) Major Tamást, Szinetár Miklóst. Később ő az osztályfőnököm.

Harmadéves koromban Kerényi Imre Bessenyei fiának szerepét osztja rám, Ádám Ottó szerződést ajánl a

Joseph Stein: *Hegedűs a háztetőn* – Tevje szerepében
(Madách Színház, 2004,
rendező: Kerényi Imre, fotó: Bata Zsuzsa)

Madáchba. Hatalmas boldogság: negyedéves főiskolás koromban születik első fiam a *Kabaré* című vizsgaelőadás közben. (Második fiam az *Angi Vera* forgatásakor, lányom a *Doctor Herz* próbái közben.)

Innentől röpködnek az évek, 72 tévété, filmek, rengeteg rádió, szinkron. Ádám, Lucifer, *Macskák*, Tevje. Szeret a közönség, kisebb, majd nagyobb díjak. Belül örülök, de tudom, nem az a

legfontosabb. Aztán a szabad szerepvállalás, a szabadújszás... Győrben *Isten pénze*, Szolnokon *La Mancha lovagja*. És végül csodálatos évadok Kecskeméten volt Szinetár-osztályos társamnál, Cseke Péternél.

Most, a hetvenedik életévemben négy bemutató. (Alig-alig látom három gyermekemtől született hat unokámat.) Ja és közben turnék a Klezmer zenekarral, Amszterdam, Toronto, Jeruzsálem.

2019 őszéig még meg kell tanulnom melodikázni, öt szólamban énekelni,

táncolni, és ötnegyedben dobolni. Szóval – ha Isten engedi – lenne még dolgom. És amikor csak lehet, nevetnék az unokákkal. Mert – ahogy Darvas Iván mondta egyszer – „nem az a fontos, hogy milyen öreg vagy, hanem hogy milyen vagy, öreg”.

Lantos István

zongoraművész (Budapest, 1949. július 10.)

Lantos István zongora- és orgonaművészt a magyar zenei élet „négyes fogatának” tagjaként ismerte meg a művészvilág és a közönség. A hangversenytermek mellett ideje nagy részét tanítással töltötte, több mint negyven éven keresztül a Zeneakadémia volt a második otthona. 1994-től rektorként irányította a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolát. Művészi és zenepedagógusi munkásságát a legrangosabb díjakkal, köztük az érdemes és kiváló művészi kitüntetéssel, a Liszt- és a Kossuth-díjjal ismerték el. A neves művészzel, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjával pályájáról, élményeiről, terveiről beszélgettünk.

– Szoros kötődése lehet Zuglóhoz, hiszen gyerekkora óta ugyanabban a házban, ugyanabban a lakásban él...

– Születésem óta az Angol utcában lakom, soha nem költöztem máshova. Nagyon szeretem, hogy a városban van, mégsem városias; nyugalmas a környék, sok zöldterülettel, rengeteg madárral. Módom és talán belső igényem is lett volna elszakadni onnan, de mindig volt valaki a családban, akiről gondoskodni kellett.

– Gyerekkorában volt otthon zongora?

– Sokszor hallhattam otthon zenét, a zongora hozzátartozott a polgári otthonokhoz. Édesapám amatőr hegedűs volt, gyakran játszott nálunk vonóstrió vagy vonósnégyes. Édesanyám zongorázott egy kicsit, de ritkán játszott az öreg hangszeren.

– Egy családi legenda szerint a templomi orgonával is gyerekként ismerkedett meg...

– Nagyon izgatott a templomi orgona. A Bosnyák téri templom akkori kántora, Hámori Laci bácsi odaültetett a hangszerhez és vállalta értem a felelősséget. Én pedig négy-öt évesen olyan alaposan megtanultam az *Ez nagy szentség valóbant* és a magyar himnuszt, hogy a hívek odalent az én játékomra énekeltek.

– Mikor kezdte el a zenei tanulmányait?

– Hatéves koromban a szüleim zeneiskolába íratlak, Bólya Lajosnénál, Mária néninél kezdtem zongorázni. Tíz éven keresztül tanultam kedves jó tanárnőmnél, aki sajnos már nincs közöttünk. Az általános iskola nyolcadik osztálya után gépészeti szakközépiskolát választottam, mert gépészmérnök szerettem volna lenni. Emlékszem, a Magyar Posta Központi Járműtelepére jártunk gyakorlatra, ahol minden alkalommal nyakig olajosak lettünk. A Mártírok útja – ma Margit körút – és a Kapás utca sarkán lévő 3. számú Körzeti Zeneiskola volt

Magyarországon az egyetlen, ahol az 1960-as években orgonatanítás folyt, ott lettem Kárpáti József tanár úr növendéke. A gépészeti szakközép második osztálya elvégzése után a Bartók-konzervatórium akkori igazgatója, Fasang Árpád áthívott a zenegimnáziumba. Felvételiztem zongora szakra is. Tusa Erzsébet-hez kerültem, két évig tanított. Őszintén szólva akkoriban nem gondoltam, hogy engem valaha is föl fognak venni a Zeneakadémiára... De fölvettek, és néhány éven belül a Zeneakadémia neves professzoraival együtt hallgattam a növendékeket. Hát ez a sors!

– *Tanítványként milyen kapcsolatban állt a mestereivel?*

– Szép időszak volt, örömmel gondolok vissza azokra az évekre, amikor még diák voltam és kitűnő tanárokat ismerhettem meg, köztük fantasztikus tekintélyű tanárokat. A főiskola zongora szakán Solymos Péter lett a mesterem. Nagy megtiszteltetés volt számomra. Vele is éppolyan életre szóló barátságot kötöttünk, mint amelyet szinte minden tanárommal és muzsikustársammal, akikkel a pályám során találkoztam. Tanáraink – köztük Wehner Tibor, Nemes Katalin, Zempléni Kornél, Antal István és Vekerdi Iván is – igazi egyéniségek voltak. Kadosa tanár úrral is nagyon jó kapcsolatom alakult ki. Ahogy Kárpáti Józseffel, úgy Sebestyén Jánossal, kitűnő kollégámmal, a csembaló tanszak alapítójával is mély barátság kötött össze, nagyon sok együtt muzsikálással. Ő is játszott zongorán, csembalón, sőt orgonán is, így mindenféle felállásban tudtunk játszani.

– *A két hangszer közül melyik a kedvence, melyiken játszott gyakrabban?*

– Amíg aktívan koncerteztem, addig fele-fele volt az orgona és a zongora aránya. Szerencsésnek mondhatom magam, mert annak idején volt egy művészcsereprogram a szovjet koncertszervező irodával. Az ottani művészek általában kétévenként jöttek Magyarországra, és a magyar művészek kétévenként mentek a Szovjetunióba. Én azonban egyik évben orgonistaként, a másik évben zongoristaként utazhattam.

– *Mikor vetődött fel, hogy tanítson?*

– Már 1972-ben, miután végeztünk a Zeneakadémián, szóba került a tanítás. Abban az évben két karmesterrel és két szólistával amerikai turnéra indult az Állami Hangversenyzenekar. Ferencsik János és Lukács Ervin, a karmesterek mellett Kovács Dénes hegedűművésszel vettünk részt a koncertkörúton. Kovács Dénes – aki egyben a főiskola rektora is volt – említette, hogy a zongora szakon frissen végzett „négyes fogatot”, Kocsis Zoltánt, Ránki Dezsőt, Falvai Sándort és engem – akik számára az Országos Filharmónia már 1970-ben rendezett egy bérletsorozatot – meghívja tanítani. Mentünk is mind a négyen, de Kocsis Zoltán és Ránki Dezső később inkább a koncertezői pályát választották, ami érthető módon időben sem egyeztethető össze azzal a sok száz órával, amit tanítással kellett eltölteni. Mi Falvai Sándorral maradtunk, ő néhány órában még ma is tanít. Szép ifjúságom legnagyobb részét a növendékekkel töltöttem. Tanszakvezetőként az összes zongora-, orgona-, csembaló- és hárfavizsgán, valamint a felvételikén is ott kellett lennem, és akkor a tanításról még nem is beszéltem. Hivatalból vidékre is kellett járnom, mert a pécsi, szegedi, miskolci, debreceni és győri ének-zene tanárképző tagozatok mind a Zeneakadémiához tartoztak. Solymos Péter abban az évben utazott négy évre Japánba, amikor pályakezdő tanárként az akadémiára kerültem. „Megörököltem” a diákjait,

bevallom, elég különleges érzés volt a saját osztálytársaimat tanítani. A jó kapcsolat azóta is megmaradt, több hallgató – köztük Gulyás Márta is – később oktatóként tért vissza a Zeneakadémiára. Annak idején hetenként nálam jött össze a társaság; zenét hallgattunk és borozgattunk. Gyűjtöttem a lemezeket, és ha vettem vagy kaptam valamilyen újdonságot, különlegességet, azt azonnal megmutattam a növendékeknek.

– *A hetvenes években nem tűnt furcsának, tabudöntögetésnek a tanár és tanítványai közötti baráti viszony?*

– Nem gondolnám. Hasonló zenehallgatások például Moszkvában is rendszeresek voltak. Kétségtelen, hogy Moszkvában ez egy kicsit máshogy ment. Ott a növendékekben még volt egyfajta régimódi tisztelet a tanárok iránt. Baskirov professzor is szívesen fogadta növendékeit a lakásán. Egy alkalommal tanúja voltam, amikor egy kitűnő Baskirov-tanítvány, Nyikolaj Dimigyenkó, azaz Kolja, borozgatás után velem együtt már kilépett a mester lakásából, fején a sapka, hogy indulunk. A tanár úr kiszólt az ajtón és mondott neki pár szót, mire Kolja tisztelettudóan már a megszólításakor lekapta a sapkáját. Ez számomra máig felejthetetlen élmény. A körülmények persze olyanok voltak, amilyenek általában a Szovjetunióban. A magyar művészek legtöbbször azt kérték a szervező Goszkoncerttől, hogy a lehető legkorábbi repülővel jöhessenek haza. Én meg azt kértem, hogy ha lehet, maradnék még egy hétig, hogy a konzervatóriumban hallgathassam a különleges tehetségek osztályában folyó tanítást. Nagyon meglepődtek, mert ilyet még nem kért senki, de végül teljesítették a kívánságomat. Mindennap bejártam a különleges tehetségek iskolájába. Amikor délután kijöttem, a gyerekek az iskola előtti padon ültek. Odaszóltam nekik, hogy „Daszvidanyja!”, erre aztán egyszerre ugrottak fel. A tanárok tisztelete egyébként Japánban is hasonló, számukra a tanulás életszükséglet. Náluk, ha valakit „szenszejnek”, azaz mesternek hívnak, az társadalmi rangot jelent. A tanárok, orvosok is a szenszejek közé tartoznak.

– *Mikor járt először Japánban?*

– 1976-ban. Akkor csak koncertezni mentem, de elég sok helyre eljutottam. Solymos tanár úr éppen Nagojában tanított. Ott találkoztunk. A koncertsorozat után egy kurzus keretében tanítottam. 1981-től a magyar delegáció tagjaként vettem részt Bartók- és Kodály-szemináriumokon. A szemináriumokat Szapporóban Tanimoto Kazujuki tanár úr szervezte, aki egykor Kodály Zoltán tanítványa volt, s aki nagyon fontos kapcsolatokat ápolt Magyarországgal. Rendszeresen visszajártam, majd 1986-tól '89-ig kint éltem Szapporóban, a tanárképző egyetemen tanítottam. Már akkoriban megvolt a kapcsolat a szapporói Otani Egyetemmel is. 1997-ben – éppen a rektori időszakom idején – készült el a szapporói Kitaka koncertterem. Budapestre érkezett tőlük egy japán delegáció, amelynek tagjai arra kértek, hogy a Zeneakadémia segítsen megszervezni számukra egy szemináriumot. Két zongoratanárt és egy vonóst hívtak. Azóta is évente járunk Japánba Falvai Sándor barátommal és Kiss András hegedűművésszel, a vonós tanszék vezetőjével. Kiss András halála után, az utóbbi években Perényi Miklós gordonkaművésszel, tanártársunkkal utazunk, épp a jövő héten indulunk újra.

– *Milyen programot terveztek az idei kurzusra?*

– Az ott töltendő egy hét alatt szoros lesz a program. Nagyon sok a jelentkező, ezért az érkezés másnapján meghallgatást tartunk. El kell döntenünk,

hogy ki az, aki aktívan, ki az, aki passzívan vesz részt a kurzuson. Kiválasztunk tíz-tíz növendéket, a többiek pedig hallgatják az intenzív munkát. Ebben az évben is lesz közös koncertünk Perényi Miklóssal. A kurzus végére közös záró hangversennyel készülünk, amelyen a legügyesebb muzsikusként vehetnek részt. Aki a hangversenyen a legjobb teljesítményt nyújtja, az bemutatkozási lehetőséget kap a jövő évi Budapesti Tavasz Fesztiválon. Ezt a hagyományt immár 22 éve ápoljuk.

– *A Magyar Művészeti Akadémia tagjaként miből tartotta székfoglalóját?*

– Előadásomnak *Az improvizáció a komolyzene előadói gyakorlatában* címet adtam. Gyerekkoromban Gergely Feri bácsi volt a nagy improvizátor, akit minden vasárnap délben a ferences templomban hallgattunk, a mise után. Tőle az ember nagy kedvet kapott, inspirált minket a játékra. Az improvizálást próbálgatni kell, és én addig gyakoroltam, amíg orgonistaként végigkísérte az egész életemet. Sokszor még a zongorahangversenyek végén is improvizáltam. Emlékszem, már 1968-ban, a felvételi vizsgámon – miután eljátszottam a hivatalos programot –, Kadosa Pál akkori tanszékvezető megkérdezte, hogy nincs-e kedvem egy kicsit improvizálni például Mozart *Varázsfuvola*-nyitányának fúga témájára.

– *Általában mennyi időt tölt gyakorlással, mennyit ül a zongora előtt?*

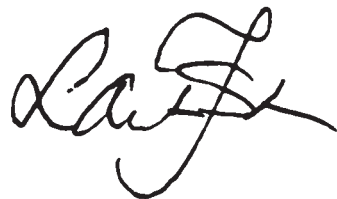
– Most, hogy nyugdíjba mentem, a magam örömeire újra egyre többet. Szerencsére már nincs meg a kényszer, hogy adott időben ezt vagy azt a művet el kell játszanom. A kötelező értekezletek, oktatói elfoglaltságok is elmaradnak. Oda indulok és akkor, amikor akarok, magam döntök a napirendemről. Ha éjszaka olvasni szeretnék, olvasok, ha nappal ebéd után le kívánok dőlni, semmi akadály. Akkor kelek, amikor akarok, nincs semmiféle kényszer. Nagyon élvezem a szabadságot, mert 45 év tanítás hosszú idő. Eddig mindig mindenre és mindenkire megpróbáltam időt szakítani, most végre a saját dolgaimmal is foglalkozhatom. Korábban a bútorkészítés is a hobbijaim közé tartozott, magam készítettem a lakás minden bútorát; mára csak a természetfotózás maradt. Filmre dolgozom, cipelem a régi nehéz kamerámat, velem lesz Japánban is.

– *Pályája során számos elismerést kapott. Mit üzennek önnek a művészeti díjak?*

– Valamennyi nagy megtiszteltetés számomra, és minden alkalommal elgondolkodtam azon, hogy az adott kitüntetést vajon miért is kaptam. A Bartók–Pásztory Ditta-díj pályám elején érkezett. Igazság szerint egy fiatal művész a Zeneakadémián szinte magától értetődően Bartókot játszik. Tusa Erzsébettel mi valóban nagyon sokszor léptünk vele pódiumra, az első jelentős produkciónk Bartók szonátája volt két zongorára és ütőhangszerekre. Ezt az alkalmat a véletlennek köszönhettem, mert Tusa Erzsébet Pásztory Dittával rendszeresen játszotta a darabot. Annak idején nagyon sokat lapoztam kottát Pásztory Dittának. Ditta asszony nagyon szerény és kedves volt. 1970-ben egy német fesztiválra készültek, amikor Pásztory Ditta megbetegedett. Tusa Erzsébet akkor azt mondta nekem: „Ezt meg fogod tudni csinálni!” És valóban, el is játszottuk – így kezdtünk el „kétzongorázni”. Később a Magyar Rádióban zenepedagógiai sorozatok indultak Dimény Judit szerkesztésében, amelyeknek állandó közreműködői voltunk Tusa Erzsébettel. Nem spóroltam az energiával! Akkor és azután is azt tapasztaltam, hogy a művészi pályán és tanítás közben

az ember sokat visszakap a közönségtől és a növendékektől. „Tanítva tanulni”, ez egy mélységesen igaz bölcsesség, és talán jelent annyi értéket számomra, mint az érdemes és kiváló művészi elismerés és a Liszt-díj. A tavaly átvett Kossuth-díj talán az egész életemnek szólt: tanárként, barátként, rektorként is megpróbáltam mindenkinek segíteni.

(Rojkó Annamária interjúja)

Nagy Gábor

képzőművész (Budapest, 1949. július 17.)

(„Metszet.”) Elillant ez a tíz esztendő a hatvanadik óta! Köz-helyszerű megá-lapítások jutnak az embernek eszébe, sekélyes általánosí-tások az időről, és mindezek valójában a közelében sincse-nek annak a vágy-nak, ami bennem munkál, hogy meg-próbáljam felszálazni az általam meg-élt múltat, és azon belül a számomra valóban fontos tartományát az időnek.

Ilyen kereknek és talán jelesnek is nevezhető alkalmakkor munkál ben-nünk egyfajta rendteremtő igyekezet, hogy megélt dolgaink megragadha-tóvá váljanak mint tapasztalat vagy összegző tanulság.

Az emberi élet epizódjai, a találko-zások, az érintések kiapadhatatlan sok-félesége között gyomlálva felerősödik a távoli múltból egy-egy kedves arc és tekintet, keresve a megérdemelt he-lyét hetven év sokszínű és végtelenül gazdag, változatos eseményei között. Ohatalmanul szelektálunk. Példaértékű nagyszüleim, szüleim élete, emberi sorsuk meghatározó alapélmény. Ag-

gódó, szeretetteljes érintéseik jótékony hatása a mai napig kíséri. Az ő hagyaté-kuk a tiszta emberi értékek megbecsü-lésére, a munka és az adott szó, a sze-retet és a barátság fontosságára hívta fel a figyelmem. A gyerekkoromat átölelő gondoskodó

törődés egy életre szóló municiót, kimeríthetetlen bázisát adta emberi kapcsolataimnak, a különböző élet-helyzetekben való eligazodásomnak.

Sok adományt kaptam az eddigi utam során az élettől. Szerelmet, tár-sat, gyermekeket, festészetet, baráto-kat, valamint a tanítás embert formáló csodálatos felelősségét.

Fontossá váltak az élethelyzetek-ből kipattanó élmények, valamint azok a sugallatok, amelyek formát követel-ve maguknak megjelentek abban a képi látomásban, amit az idő egymás-ra rakódó rétegeiben sikerült megte-remtenem és képfolyammá érlelnem.

Kerestem a különös helyzeteket, a bennük szerepet játszó vagy ön-magukat önfeledten adó embereket,

s ezekből valamiféle letisztult képi rendszert akartam létrehozni. Szociografikus figyelemmel követtem bizonyos, számomra archaikusnak tűnő emberi tevékenységeket, így például a kompátkelést vagy a Tisza-gáti találkozásokat. Emblematis sűrítettséggű tartalmat érzékelttem mindezekben, és fontossá váltak a megmérétsnél.

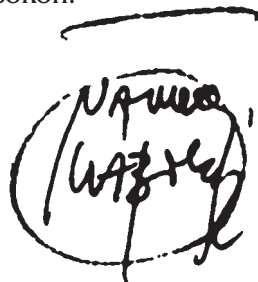
A lószerszámkészítő-, szíjgyártómestert, az asztalost, a kocsmáros, a földművest, a borászt, a zenetanárt, a címfestőt, a festőt, az orvost, a könyvtárost, a litográfust, a fotográfust, valamint a hivatalnokot egyszerre szeretném magamhoz ölelni, hogy köszönetet mondjak emberi adományaikért.

Tanulmányaimat szüleim meszesemenően segítették, tiszta szívből támogatták. 1972-ben végeztem a Magyar Képzőművészeti Főiskolán festő-tanár szakon. Először ösztöndíjas tanársegédként 1973-tól, majd ad-

junktusként és később egyetemi docensként ugyanitt tanítottam 2011-ig. 1986-tól önálló festő osztályt kaptam, valamint 1990-től a festő tanszéket vezettem, hat éven keresztül.

2000-ben elnyertem a doktori fokozatot a Magyar Képzőművészeti Egyetemen, 2004-ben habilitáltam.

Jelentősebb díjak: Munkácsy-díj (1980), a Vásárhelyi Őszi Tárlat Toronyai-plakettje (2007), Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt (2010), Pro Urbe Csongrád díj (2018), valamint számtalan szakmai jellegű díj országos kiállításokon.

Zelnik József

etnográfus, író (Gyula, 1949. július 19.)

Zelnik József az esztergomi Temesvári Pelbárt Ferences Gimnáziumban érettségizett 1967-ben. 1973-ban etnográfusként végzett az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. 1973-tól a Népművelési Intézet munkatársaként dolgozott. Már az 1970-es évek legelején kapcsolatba került az ébredő szellemi-kulturális-politikai megújulást célzó mozgalommal, és annak egyik vezető ideológusává vált. Nézeteire jelentős hatást gyakorolt

Eric Voegelin, Martin Buber, Simone Weil, Hans Jonas, Dante, Adolf von Harnack, Paul Fejerabend szellemisége.

Családi háttere, egyetemi végzettsége és kapcsolatai mintegy predesztináltak arra, hogy kutatóként a tradíciók, a hagyományos formák és értékek átalakulása, megújulása és eltűnése kerüljön érdeklődése középpontjába. Az 1970-es években vált a hazai folklorizmuskutatások egyik úttörőjévé, és évti-

zedeken keresztül meghatározó alakjává. (A folklór akkor válik folklorizmussá, amikor olyan összefüggésekben jelenik meg, amelyekhez eredeti lényege szerint nem tartozott, például televíziós vetélkedőkön, hivatalos művészek alkotásaiban.) Ebbéli érdeklődését a tradíciók és a modern kommunikációs eszközök kultúraformáló hatása iránt tanúsított kutatói nyitottsága is alakította. Korai szerkesztései a még meglévő hagyományos kulturális javak megőrzését, védelmét célozták (1977-ben a *Régi és új formák*, 1981-ben a *Régi famesterségek*, 1982-ben a *Gyermeki játékok*). A folklorizmus témája körül hazai és nemzetközi konferenciákat szervezett (pl. *UNESCO International Workshop Meeting on Traditional Culture and Creativity Today* – 1982, Kecskemét), köteteket szerkesztett angolul (*Tradition and Creativity*) és magyarul (*Hagyomány és kreativitás*). 1983-ban Niedermüller Péterrel közösen szerkesztette a *Folklór és kulturális alternatívák* kötetet. Szerkesztője volt továbbá a *Folklorizmus Bulletin* periodikának, valamint a *Folklór, társadalom, művészet* sorozatnak. 1983-ban *A magyarországi folklorizmus* címmel írta meg kandidátusi értekezését.

Érdeklődése az 1980-as évektől a kommunikációelmélet felé is kiterjedt. A *videó világa* című kötetében (1984) a videotechnikától a videoművészeti járja körül az új technikai/kommunikációs formát. 1988-tól egyetemi docensként tanít az Iparművészeti Egyetemen, ahol felkérték a videoművészeti szak tantervének kidolgozására és beindítására.

Rendszeresen felemelte hangját a tömegkommunikációs eszközök és a kortárs ünnepi és fesztiválkultúra felszínes, sztereotip és sok esetben hamis jellege miatt. Felismerte, hogy „a hagyományok iránti vonzalom, az ipari civilizáció és a tömegkommunikáció uniformizáló szerepének felismerése, az etnikai tudatosság erősödése, a kulturális többszólamúság igénye mind, mind egy nagy hiányérzet tünetei. Látnunk kell azonban, hogy ezek a kísérletek egészen nem léphetnek túl az utópián, amíg nem képesek tudatosítani azok csapdáinak lényegét.”

1989-ben megjelent, *Az ünnep megszállása* című tanulmánykötetében a kortárs kultúrakutatás barthes-i és baudrillard-i szemiotikai, modern mitológia-kutatói áramvonalát implantálta a magyar tudományos közegbe. Itt megjelent tanulmányai a mindenkori politikai hatalom és a tömegkommunikációs eszközök kultúraformáló, manipulatív erejét és mechanizmusát mutatják be olyan esettanulmányokon keresztül, mint a Rákosi Mátyás 60. születésnapjára készült félnépi alkotások vagy a diktátort köszöntő képeskönyv szemiotikai elemzése. Zelnik már az 1980-as évek szocializmusa idején nyíltan kimondta, hogy a kommunista kultúrpolitika keresztény és nemzeti szimbólumok felhasználásával alkotta meg saját politikai vallását, benne a vezérekultusszal egyetemben. Felhívta a figyelmet arra is, hogy az 1970-es években induló „népművészeti reneszánsz” televíziós megjelenítése valójában manipulatív, a szerkesztők prekonceptiói alapján megalkotott jellegű, ami nem más, mint a „folklorizmus folklórja”. Egyúttal rámutatott arra, hogy az így megjelenített művi etnikai identitáskép is elsősorban a politikai hatalom érdekeit reprezentálja, és szemben áll az autentikus etnikai identitással.

Az 1990-es évektől írásaiban a szemiotikai, folklorizmuskutatói aspektus mellett hangsúlyossá válik az ökológiai gondolkodásmód, valamint sajátos és egyedi tudományos-gondolkodói-irodalmi stílusa, központjába gyakran a transzcendenst állítva. Könyvei, írásai mélyen a keresztény kultúrában gyöke-

reznek, élénk tárva saját világképét s az ezen keresztül megvalósítani kívánt (nemzet)nevelő szándékát.

Amikor például a bor misztikumáról ír nagy ívű munkákat (*Zarándoklat a borhoz*, 2000; *A nagy szertartás*, 2010), nem csupán a bor kultúrtörténetét adja áttekintve a különböző kultúrák és vallások égisze alatt, hanem saját szavaival élve „egy szellemi zarándoklatra hívja olvasóit”, melyben feltárja többek között az egyiptomi, a babiloni vagy a zsidó vallás jellemzőit, de bevezeti a szimbólumok rejtelmibe, vagy rámutat napjaink materialista dominanciájú világának transzcendencia iránti igényére, és – a Grál-legendán, a szabadkőművességen vagy a fekete mágian keresztül – ennek vadhajtásaira is. Úgy ír a profán világ boráról, hogy közben nyilvánvalóvá teszi annak transzcendens kereteit és kapcsolódásait, a bor mint szimbólum mögött rejtőző szakrális tartalmakat.

Ekkor született olyan összegzése, mint a *Negyven év után*, ebben az általa „népművészeti reneszánsznak” nevezett összetett, az 1970-es évek elején alulról induló, a hagyományhoz visszaforduló kulturális mozgalmat tárja fel, amelynek személyesen is részese, egyik orientációs pontja és ideológiai formálója is volt. Ám írásában nem elsősorban a jól ismert táncházmozgalomra fókuszál, hanem rámutat annak tágabb kontextusára: az irodalomban, építészetben, zenében, művészetekben megnyilvánuló, a hagyományt, transzcendenciát és nemzettudatot romboló kommunizmus körülményei közt halálra ítélt hagyományokban régi-új értékeket és formákat felfedező „fellegajtó-nyitogató nomád nemzedékre” és előzményére (Kós Károly). Kitér az építészetben megjelenő tendenciáira, az organikus építészet előfutáira (Makovecz Imre művésze; Csete György, és a hozzá fűződő, a panelházak embertelenségét oldani kívánó tulipános díszítés, valamint az ennek következtében kirobbanó, közel sem csak esztétikai „tulipán-vita”), de irodalmi kapcsolódásaira is (Csoóri Sándor, Nagy László). Már 1981-ben kiemelte, hogy a „nomád nemzedék” színre lépése nem csupán divat volt. Ahogy már a Kádár-korszak idején hangoztatta, „...első ránézésre úgy látszott, hogy ezek behatárolt szerepjátékok, de első ránézésre érzékelhető volt az is, hogy ezek a szerepek egy életformát idéztek meg. Lényegük nem az irracionális vágyódás elmúlt életmodellek kiüresedett rekvizitumaihoz, hanem azonosulás saját belső világuk értékeivel, azonosulás a körülöttük kiüresedő világot jobbra szervező erővel. [...] A hetvenes évek népművészeti mozgalmi az ünnep helyreállítására tettek kísérletet.” Ugyanígy emelte ki a táncházakról is, hogy fals eredményekre vezetne, ha azokat társadalmi, politikai konnotációik nélkül kezdenénk elemezni: „...egyre pontosabban látszik, hogy tévedtünk, mikor ezt a mozgalmat csak a népművészethez való viszonyában láttuk, láttattuk, s állandóan ezt az egy szálát bogozgattuk. Érdemesebb rákérdezni, hogy ez az ifjúsági mozgalom dezertálás volt-e, vagy csendes, visszavonult építkezés. Búvóhelyek-e csupán a kis közösségek, ahol az identitásvágy, ha szűk körön belül is, de a biztonság és a szabadság pilléreit alkothatja meg?”

A 2006-os *Tengerkönyv* az adriai közeg kiváltotta térbeli, gondolati, kulturális bolyongás, megidézve többek között Kodályt, Deák Ferencet, Mózeset, Salvador Dalít, a magyar történelem korábbi korszakait és eseményeit, miközben a gondolati sík középpontjában mindvégig a magyarság sorsa, a magyar kultúra mentése, továbbéltetése, a hagyományok megújító ereje marad. Eszme-

futtatásai nem válnak felszínessé vagy érzelmek által egyoldalúan befolyásoltta, hanem a kultúra egymástól gyakran időben és térben is távol eső szöveit keresztül nevel, tanít, önismeretre ébreszt.

Már 1988-ban, korát megelőzve fordult az ökológiai gondolkodás irányába, amikor leírta *A dolgok fájdalmas természetében*, hogy „...a modernizációs paradigmát napjainkban egyre fokozódó ütemben elkezdte felváltani az ökológiai paradigma. S e paradigmaváltás szempontjából már nincs jelentőségük sem a kritikátlan szerelmeseknek, sem a szeretni nem tudó kritikáknak.” *A zöld ember* című kötete a szerkesztésében megjelenő Ökotáj folyóirat tízéves jubileuma alkalmából látott napvilágot. A kiadvány tartalmazza Zelnik e folyóiratban megjelent írásait, kiegészítve néhány régebbi és újabb esszével, melyeket korábbi könyveiben vagy újságcikkekben publikált eredetileg. A könyv összefoglalása Zelnik ökológiai gondolatrendszerének, amely földünk háztartását egységes egésként tekinti, ahol a kulturális folyamatoknak meghatározó hatásuk van az az ökológiai egyensúly felbillenésében is. Az írások a szakralitástól a szimbólumképzésen át a politikáig széles spektrumot ölelnek fel, a kulturális és természeti környezetéért felelős alkotó gondolkodás köti őket össze.

Zelnik József írásaiban rendszeresen tükröt állít az olvasók és a társadalom elé, egyúttal szembeszállva a kialakított egysíkú, fals kultúráképpel és kultúraértelmezésekkel. Felhívja a figyelmet a kortárs materialista dominanciájú világ ideológia- és természetromboló hatásaira, arra, hogy „...nem eshetünk abba a tévképzetbe, hogy napjainkra alakult ki a világ helyes értelmezése, vagy másik oldalról, hogy mára vált szellemileg és lelkiileg legbeteggebbé a világ [...]. Kérdés, hogy ez a helyzet a történelemben először csak ma van, vagy minden nagy világtörténelmi jelentőségű szellemi, lelki váltás előtt mindig előáll ez a helyzet.” Zelnik azonban nem marad meg a kultúra milyensége fölött érzett egyszerű panaszkodás és a sérelmek felsorolása szintjén, hanem keresi a felelősöket, a felelős korszelleme(ke)t, felelős történelmi korszakokat, társadalmi rétegeket, köztük nemcsak a mindenkori politikai elitet megnevezve, hanem az értelmiség felelősségét is kiemelve: „...mi, értelmiségiek sem értjük valójában, hogy ennyi balszerencse között mitől működik még mindig az ország, s ez a nép, az istenadta, a legveszélyesebb pillanatban mitől tud mégis sokszor olyan bölcsen dönteni. Talán attól, hogy istenadta, mert attól biztosan nem, amit tőlünk, értelmiségiektől kap... [...] Sejtésem szerint a magyar értelmiség még sohasem volt ilyen helyzetben a történelemben, hogy ennyire ne látta volna át a világfolyamatok és az azokból következő helyi ügyek lényegét.”

Műfajában, jellegében egyedülálló létfilozófiai-irodalmi írása a *Testamen. Leonardo evangéliuma* című könyve, amelyért 2007-ben, Olaszországban Becsület-keresztet kapott. A Kiss Tibor grafikus bonctermi anatómiai rajzai mentén felfűzött történetzál látszólag szépirodalmi alkotás, amelyben Leonardo „megtalált” evangéliumát mutatja be, feltárva belső viaskodásait önmagával, a Sátánnal, a kor történelmi figuráival és múltbéli alakokkal. Az álmokból, naplószerű bejegyzésekből, párbeszédéből és gondolatfoszlányokból összeálló könyv valójában többször is megcsavart, idősíkokon kívül játszódó fikció, nem elsősorban irodalmi mű, hanem az ezredforduló Magyarországnak megfogalma-

zódó aggályok a létről. Arról, hogy az embernek van-e jövője, nem tépte-e még szét végérvényesen azt a köteléket, ami a természethez fűzi – istentagadással, fekete mágiával vagy éppen klónozással.

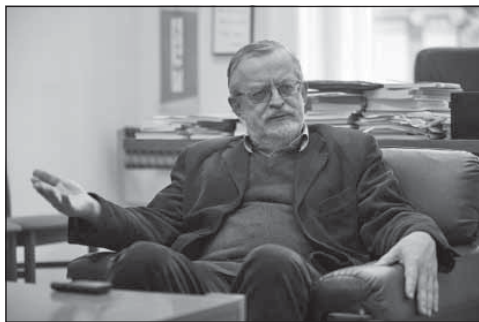
Zelnik József tanulmányai, könyvei soha nem száraz szakmai munkák, hanem olvasmányosan, írói stílusban, a kutatók és mindennapi érdeklődők számára alkotott áttekintések a néprajz, a teológia, az irodalom, művészettörténet és a művelődéstörténet határmezsgyéjén, amelyek egyszerre tanítanak, ébresztik rá az olvasót saját magának és kultúránknak szellemi és erkölcsi állapotára, a körülöttünk lévő világ természeti és kulturális tendenciáira. Mindvégig megmarad írásai középpontjában a magyarság sorsának és kultúrájának védelme, az egészséges nemzeti öntudat táplálása, értékeink tudatosítása és középpontba helyezése. Ahogy a *Tengerkönyvben* mondja: „léteznie kell a nagy mitologikus Agartha mintájára egy Magyar Agarthának, ahová a több évszázados leveretés közben a magyar bölcsek hangyszorgalommal lecipelték szellemi-lelki kincseinket, és hogy eljött az ideje érte menni ezeknek az értékeknek, és vannak, akik elkezdték ezt a munkát.”

(Az MMA felkérésére összeállította:
Povedák István)

Margócsy István

irodalomtörténész, kritikus (Nyíregyháza, 1949. július 23.)

(Hetven év – hetven sorban.) Hetven évvel nincs mit büszkélkedni; örvendeni is csak annak lehet, hogy ily sok (?) évtized úgy telhetett el (nekem és velem), hogy sem háború nem tört ki, sem pedig az ország nem omlott össze – ahogy pedig itt Kelet-Európában szokás, s ahogy az előttem/előtünk járó generációk, apáink, nagyszüleink megtapasztalhatták.

A magam részéről „érdekes élettel” sem kevélykedhetem: vidéki városban (Nyíregyházán) születvén, Budapesten az egyetemet elvégezvén Budapesten telepedtem meg – nem könnyen, de mégiscsak beilleszkedvén a budapesti életbe és társaságba; megszoktam és megszerettem a nagyvárosi életet, s igényt tartok a nagyváros nyüzsgésére, zajára és széles kulturális kínálatára.

Olyan értelmiségi családban születtem, ahol már soknemzedékes hagyomány volt a tanári pálya, mondhatnám, természetesen választottam a bölcsészetet, s azon belül is az irodalom szakot. Kamaszkori szórakozásaim között is az olvasás vitte a vezető szerepet – ez lett a szakmám: az olvasás és az olvasás értelmezése. Gyermekkori olvasmányaim közül azt

idézni fel, amint az *Egri csillagok*-ban (amely regényt egyébként sürgősen eltávolítanám az iskolai tananyagból) a „barbár” török kioktatja Bornemisza Gergelyt, mondván: „Ti gyaur kutyák, eldobáljátok a papírokat, míg az igazhitű felszedi a papírszemetet is, mert hátha Allah neve van ráírva...” Azóta is szeretek (szeretnék) mindent elolvasni, műfajra és minőségre való tekintet nélkül, filozófiától kalandregényig, eposzoktól rejtvényűségig – hiszen mindenből, amit egyszer méltónak tartottak a leírásra, lehet valami tanulság vagy továbbgondolni való. Jó egyetemi pályafutásom volt: az Eötvös-kollégiumban és az Eötvös Könyvtárban jó barátokkal, kollégákkal élhettem, olvashattam és tanulhattam együtt, egy olyan időszakban, amikor az egyetem már nem támasztott nagyon sok gátat az elé, ha valaki tényleg tanulni akart volna.

Tanár lettem azon az egyetemen, ahol végeztem – negyven évig tanítottam magyar irodalmat, régebbit és újabbat: az a meggyőződésem ugyanis, hogy nincs szakadék az irodalomtörténet és a ma keletkező irodalom között; a mai irodalmat ugyanolyan elkötelezettséggel és méltósággal kell olvasni, értékelni és kritikálni, mint a hagyománnyá rögzült régit, s viszont: a régi irodalmat ugyanolyan friss szemmel és kritikai éllel kell olvasni és mindig újrakanonizálni, mint ha ma keletkezett volna. Tanítani jó – de persze akkor, ha az ember azt is tudja, hogy a tanítás eredményessége meg sem közelíti az ősrégi gőzgépek hatásfokát.

Ritka szerencsém volt, mikor a hetvenes évek közepén, a véletlenek köszönhetően, szoros kapcsolatba kerülhettem a keletkező irodalommal, s a régi Mozgó Világ szerkesztőségében dolgozhattam pár évig, míg be

nem tiltották: beleláthattam, hogyan „zajlik” az aktuális irodalmi élet, s milyen csapdái lehetségesek az irodalompolitikának. Ekkor indult kritikus tevékenységem is, amit máig szívesen folytatok: megítélésem szerint nagyon nagy szükség van arra, hogy a szép-irodalom parttalan termelését kritikai szemlélet (is) koordinálja és kommentálja, a határozott értékállításnak és értékelemzésnek jegyében – akkor is, ha persze az éles kritikának mindig megvannak a személyes hátulütői (mind az író, mind a kritikust illetően). Ennek (is) volt következménye, hogy barátaimmal együtt ki tudtuk használni a rendszerváltás által kínált nagy lehetőséget, s olyan (saját) folyóiratot alapíthattunk és működtethettünk (harminc éven át), amilyent mi akartunk. A 2000 című folyóirat, amely a magyar szabadelvűség jegyében kívánta (kívánja) képviselni a társadalmi gondolkodás, a szépirodalom, valamint a kulturális hagyományfrissítés egymáshoz tartozását és egységes voltát, a kilencvenes években meglepően nagy népszerűsége és olvasottságra tett szert – s remélhetőleg még egy darabig fenn fogja tartani magát.

Írtam sok (nem elég sok) tanulmányt a 18–19. századi magyar irodalomról, önálló könyvet Petőfi költészetének ma lehetséges (új?) értelmezéséről, a kilencvenes években bekapcsolódtam az akkor kibontakozó kultusz kutatásba is, mivel úgy láttam (látom), hogy a magyar irodalmat az átlagosnál mélyebben áthatja az irodalom kultikus szemlélete és tisztelete, s ez nagyon erősen befolyásolja az irodalmi közvélekedés gondolkodását. Több kritikagyűjteményt is közreadtam, annak reményében, hogy a kritikáimban foglaltak az éppen adott aktualitás elmúltával is visszatükröznek majd valamit egy lehetséges

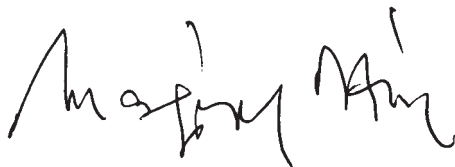
irodalmi gondolkodás stratégiájáról. Tevékenységem visszhangjáról nem panaszkodhatok – nem kevés író és tudós barátom van, akikkel el tudok beszélgetni azokról a kérdésekről, amelyek engem érdekelnek, s ez nem kevés; azt pedig, hogy írásaimnak mennyi az „objektív” értéke, úgyis csak az utánam következő olvasók fogják eldönteni

Elég sokat (nem elég sokat) utaztam: láttam a Volgát és a Niagara-víz-esést, megnéztem Isztambulban az Aja Szofia nagymecsetet és Madridban a bikaviadalt, láttam a ravennai mozaikokat és Párizsban a hatalmas Francis Bacon-életmű-kiállítást, úsztam a Tiszában, a görög tengerben, finn tavakban és Rügen szigetének krétapartjainál; két évig tanítottam magyar irodalmat Bécsben, s ez alatt az idő alatt végigélveztem a bécsi opera repertoárját. S ha szép idő van:

ott (itt) vannak a Pilis hegyeinek kirándulólhelyei.

Hadd fejezzem be kedvenc idézettel, Gottfried Keller német írótól, aki így szólt egyik elbeszélésében 1856-ban: „Mivel pedig a törvények és az indulatok, a megegyezések és a természetes ösztönök, a rend és a forradalom csak együttesen alkotják a teljes életet, és csak együttesen tudják előre vinni az emberek ügyét, hát nem lehetett megakadályozni őket mindebben, csak azt lehetett mondani nekik: ‘Csináljátok, de aztán magatokra vessetek!’...”

Hetven sort írtam, de ez a hetven az én számítógémem tördelésében hetven –, hogy mennyi lesz belőle a lapban, ki tudja? De hisz így működik minden írás – mi lesz belőle, ki tudja?

Gantner István

táncművész (Székesfehérvár, 1949. július 30.)

Már kisgyerekként éreztem valami késztetést, hogy zene hallatán mozognak és valamiféle színházi előadást produkáljak. Végül a fehérvári balettiskolában kötöttem ki, és ott hallottam Thurzó Sári nénitől, hogy létezik egy balettintézet Budapesten, próbáljam meg. Szüleim nem túlságosan lelkesedtek, de hála nekik, hogy elvittek felvételizni 1961-ben, ami akkoriban két napig tartott, és több mint ezer gyerekből válogattak. Sikerült. Jól haladtam, bár a második évfolyamban közölte velem Éhn Éva évfolyamvezető balettmester, hogy nem vagyok az a kimondott *danseur noble* alkat, de kiváló *demi karaktertáncost* lát bennem. Nagy meglepetésemre, a hatodik évfolyam végén az akkori igazgató, Hidas Hedvig közölte velem,

hogy eltanácsolnak – nem szakmai elégtelenség miatt, hanem azért, mert mostanság 180 centiméteres testmagasságú táncosokra van szükség, én pedig 164 cm voltam. Alkatilag nem passzoltam a jövő táncosképebe.

Éreztem, hogy mindenképpen maradnom kell a táncosi pályán. Külföldi szerződés is szóba jött, de abban az időben (1967) igen nehéz volt megvalósítani. A Szegedi Balett vezetőjének, Imre Zoltánnak írtam, és válaszában szerződést ajánlott. Ugyanaznap kaptam táviratot a Honvéd Együttestől, ahova szintén felvettek. Az utóbbit választottam – később beigazolódtam, helyesen. Még abban az évben Imre Zoli külföldön maradt, az együttes is szétment, viszont a Honvéd Együttes Novák Ferenc (Tata) vezetésével, remek táncosokkal, balettmesterekkel és a legjobb vendégkoreográfusokkal (többek között Eck, Fodor, Seregi, Györgyfalvai, Szigeti, Tímár) dolgozhatott.

Itt ismerhettem meg közelebbről a néptáncot, de igazából a balettalapú képzésemet akkor tudtam kamatoztatni, amikor a nyolcvanas években Novák elkezdte a táncszínházi előadásokat (*Magyar Elektra*, *Antigoné*, *Lúdas Matyi*). Ezekben talán sikerült a néptánc és a balett ötvözetéből egy sajátos formanyelvet kialakítani. Sokat turnéztunk itthon és külföldön, valamint az akkori Zenés TV Színháznak is gyakori szereplői voltunk. Közös előadásaink voltak a Markó Iván vezette Győri Balettel is.

1977-ben színházi táncművészi, majd 1980-ban táncpedagógusi diplomát kaptam.

1991-ben mint táncos utolsóként kaphattam meg a Liszt-díjat, hiszen addig a zene- és táncművészek is kaphatták, 1993 óta viszont a táncosoknak a Harangozó-díjat adományozzák.

1993-tól szakmai nyugdíjban vagyok, de innentől mondhatom, hogy újabb lehetőséget kaptam, vagy 25 évre.

A Közép-Európa Táncszínházzal, a Sámán Színházzal, Pintér Bélával, Köllő Miklóssal, a Fortedanse és a Bozsi Yvette Társulattal is dolgoztam. Kivételes élmény volt, hogy a kortárs táncéletbe is belekóstolhattam. Az egykor honvédos kollégám, Horváth Csaba, aki ma az egyik legelismertebb koreográfus, több művészen szerepet adott, számított rám. A legkedvesebb volt a *Duhaj* és az *Alkonyodó*.

Voltak színházi előadások is, amelyekben táncolhattam. Ma már a virtuóz táncok, mozgások elmaradnak, és a színpadi jelenlétben próbálom kamatoztatni az elmúlt évtizedekben megszerzett tudást, rutint, tapasztalatot és átadni magamból, olyan színpadi produkcióban, ahova hívnak és ahol szükség van rám.

Hálás vagyok a sorsnak, hogy azt csinálhattam, amit szerettem. Ajánlani nem akarom a táncospályát senkinek, de aki valóban elhivatottságot, kellő kitartást érez magában, azt úgysem lehet lebeszélteni erről a csodálatos, nem mindig fájdalommentes hivatásról.

Alkonyodó (Közép-Európa Táncszínház, partner: Lőrinc Katalin)

Gábor Kőrösi